

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande av Erik Gustaf Ageberg, Företagarna

Utredningen om en modern föräldraförsäkring föreslår ett flertal väl avvägda förslag för modernisering och förenkling av föräldraförsäkringen. Många av förslagen bidrar till ökade förutsättningar för ett jämställt föräldraskap. Utredningens förslag att ytterligare utöka antalet reserverade dagar med föräldrapenning från 90 till 151 medför dock negativa effekter och riskerar leda till negativa effekter för företagare och företagande i Sverige.

Utredningen konstaterar att den faktiska fördelningen av föräldrapenningen mellan män och kvinnor i dag inte är jämställd. Detta icke jämställda uttag får stora samhällseffekter på bland annat arbetsmarknaden, lönebildningen och pensionssystemet. Att komma till rätta med det icke jämställda uttaget av föräldrapenning är i sig mycket angeläget.

Av ännu större vikt är dock att skapa förbättrade möjligheter för företagare att utnyttja föräldrapenningen, vilket i sig kan förbättra möjligheterna till ett mer jämställt uttag av föräldrapenningen. Nästan en halv miljon sysselsatta i Sverige driver i dag egna företag, eller ca tio procent av alla sysselsatta, vilket gör företagare till landets i särklass största yrkesgrupp. Ytterligare drygt 350 000 människor bedriver i dag näringsverksamhet vid sidan av sin anställning. Det motsvarar fler än alla landets undersköterskor, sjuksköterskor och läkare. Dessa människor – som bidrar till föräldraförsäkringen på samma villkor som anställda – kan inte nyttja försäkringen som tänkt.

Det icke jämställda uttaget av föräldrapenning gäller för såväl anställda som för företagare. Företagande föräldrar är föräldralediga i lägre utsträckning än föräldrar med anställning. Det gäller för både män och kvinnor som driver företag. I Företagarnas rapport Föräldrafällan framgår att endast fyra av tio

kvinnor som är företagare är föräldralediga i mer än sex månader, jämfört med nio av tio kvinnor med anställning. Skillnaden är stor även för män, om än inte lika dramatisk. Varannan man som är företagare är föräldraledig i högst en månad, jämfört med var tredje man med anställning. Särskilt lågt uttag har företagare som driver aktiebolag. Kvinnor som driver aktiebolag har i genomsnitt 33 föräldrapenningdagar färre än kvinnor med anställning.

Föräldraförsäkringens utformning gör det svårt för såväl män som kvinnor som driver företag att fullt ut utnyttja föräldrapenningen. För att förbättra förhållandena för föräldrar med företag efterfrågas en ökad flexibilitet i försäkringen som kan underlätta för företagare att kombinera företagande med familjeliv.

Att företagare tar ut färre dagar med föräldrapenning än anställda är ett mönster som också framkommer i exempelvis sjukförsäkringen. Företagare är inte mindre sjuka än anställda men de förhållanden som eget företagande innebär medför att de inte kan använda trygghetssystemet på samma vis som anställda har möjlighet att göra.

Utredningen föreslår att antalet reserverade dagar med föräldrapenning ska utökas till 151, från dagens 90. Det är ett långtgående ingrepp i föräldrars självbestämmande och minskar flexibiliteten i försäkringen. Möjligheten för individer och familjer med eget företagande att planera arbetet och verksamheten blir kraftigt begränsad. I stället kommer företagande föräldrar att tvingas välja mellan sitt företag och sin familj. Därmed försvagas de incitament som finns att våga satsa på en karriär med eget företagande och befintliga företagare kan tvingas att avveckla sin verksamhet. Det är inte rimligt att utsätta människor för den typen av val. Det riskerar även att medföra negativa effekter för företagande och samhällsutveckling.

En minskad flexibilitet i försäkringen kommer inte att bidra till att fler kvinnor startar företag. Redan i dag avskräcker socialförsäkringssystemet – inte minst föräldraförsäkringen – kvinnor i yngre ålder från att starta företag. De kvinnor som driver egna företag är föräldralediga i lägre utsträckning än anställda.

Ett trygghetssystem som omöjliggör för individer att vid behov nyttja det förlorar tilltron till och förtroendet för systemet. Att vara föräldraledig som företagare är till naturen svårt. En ytterligare reservering av föräldrapenningen skulle försvåra ytterligare. Förslaget riskerar att leda till att obetald ledighet hos den andra

föräldern ökar, vilket varit fallet med den andra reserverade månaden i föräldraförsäkringen.

En ökad jämställdhet är eftersträvansvärt men inte på bekostnad av att företagare ska tvingas välja mellan sitt företag eller sin familj.

Företagarna kan därför inte ställa sig bakom utredningens förslag om att antalet reserverade dagar med föräldrapenning ska utökas till 151.